

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Iktatószám: XX-AJFO/32/.../2022.
Hivatkozási szám: IV/2037-16/2021.

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tárgy: válasz az Alkotmánybíróság IV/2037-16/2021. sz. végzésére

Tisztelt Alkotmánybíró Asszony!

Köszönettel vettem kézhez a IV/2037/2021. sz. és a IV/2955/2021. sz. egyesített indítványokkal (a továbbiakban: Indítványok) kapcsolatos – IV/2037-16/2021. ügyszámú – végzését (a továbbiakban: Végzés), amelyben foglaltakkal összefüggésben az alábbiak szerint tájékoztatom.

Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett Indítványaiban kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria, mint másodfokú bíróság Kf.V.40.355/2020/8. számú ítélete (a továbbiakban: Kúria ítélete), valamint a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.I.60.010/2021/2. számú végzésének (a továbbiakban: Kúria végzése) alaptörvény-ellenességét.

Mindenekelőtt kiemelendő, hogy az Igazságügyi Minisztérium tiszteletben tartja a bírói függetlenséget, valamint a hatalom megosztásának Alaptörvényben rögzített elvét, ezért – az alkotmányjogi panaszokkal, valamint a Végzésben megfogalmazottakkal összefüggő – jogi véleményemet elsősorban az Indítványokban foglaltakra figyelemmel, azonban az annak alapjául szolgáló peres eljárás, továbbá az annak folyamán meghozott bírósági határozatok ismeretének, illetve áttanulmányozásának hiányában alakítottam ki.

I. A tárgybeli Indítványok előterjesztésének előzményei

I. 1. A IV/2037/2021. sz. indítvány

Az indítvány alapját képező ügyben az elsőfokon eljáró Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH) végzése értelmében az indítványozó „5G bevezetését támogató és további vezeték nélküli szélessávú szolgáltatásokhoz kapcsolódó frekvenciahasználati jogosultságok” tárgyában kiírt árverési eljárásban való jelentkezést formailag érvénytelennek nyilvánította és megtagadta az indítványozó árverési nyilvántartásba vételét, megvonva ezzel az indítványozótól ügyféli jogállását. Az elsőfokú végzés szerint ennek oka az volt, hogy az indítványozó jelentkezése az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 6. §-ába és az Árverési Eljárás dokumentációjának (66) bekezdésébe ütközött. Az indítványozó az elsőfokú végzéssel szemben fellebbezést terjesztett elő a másodfokon eljáró NMHH Elnökéhez, aki – az indokolás módosításával – az elsőfokú hatóság végzését helybenhagyta. Ezt követően az indítványozó keresetlevelet terjesztett elő a bírósághoz, amelyben elsődlegesen a másodfokú végzés akként való megváltoztatását kérte, hogy az indítványozó nyilvántartásba vételével részt vehessen az árverési eljárásban, másodlagosan pedig kérte a másodfokú végzés megváltoztatását és az alperes kötelezését az indítványozó nyilvántartásba vételére. Az elsőfokú bíróság a másodfokú végzést tisztázott tényállásra és helyes jogértelmezésre alapított, jogszerű döntésnek minősítette, ezért ítéletével a keresetet elutasította. A másodfokon eljáró Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét – azonos indokok alapján – helybenhagyta.

I. 2. A IV/2955/2021. sz. indítvány

Az ügy folytatását a IV/2955/2021. sz. indítvány ismerteti. Az indítványozó a másodfokon eljáró Kúria ítélete ellen jogegységi panaszt terjesztett elő a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. és 41/C. §-a alapján. Az indítványozó érvelése szerint a Kúria ítéletében elmulasztotta megindokolni, hogy milyen okból tért el a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.III.37.666/2012/27. számú ítéletétől. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogegységi panaszt végzésével visszautasította, mert az iratok alapján azt állapította meg, hogy bár a jogegységi panaszt a határidő utolsó napján benyújtották, az eljárási illeték csak másnap, határidőn túl került jóváírásra. **Az indítványozó érvelése szerint a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a határidő számítása körében elmulasztotta a határidő számításának szabályait alkalmazni, ugyanis a határidők számításánál nem vette figyelembe az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) rendszerében fennálló üzemszünetet.** Az üzemszüneti napok ugyanis meghosszabbítják a jogegységi panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt.

Mindezek alapján az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, a T) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.

II. Az Alkotmánybíróság Végzésében foglaltak tekintetében megfogalmazott válasz

II. 1. Határidők számítása a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés e) pontja alapján

A Bszi. 41/C. § (2) bekezdése a jogegységi panasz eljárásban alkalmazni rendeli a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: Pp.) meghatározott eljárás semleges jogintézményekre vonatkozó szabályait, többek között a határidő számítása tekintetében. Ezzel kapcsolatban azt szükséges kiemelni, hogy a rugalmas hivatkozás nem kizárólag a Pp. egyéb általános rendelkezései között meghatározott 146. § szerinti határidő számításra, hanem valamennyi alkalmazandó részletszabályban megjelenő határidőkre vonatkozó szabályra utal, így abban az esetben, ha az eljárásban a Bszi. 41/C. § (4) bekezdése alapján a Pp. szerinti jogi képviselő kötelező, és az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 9. § (1) bekezdés b) pontja alapján az eljáró jogi képviselő elektronikus kapcsolattartásra kötelezett, akkor e tekintetben a Pp. elektronikus technológiák és eszközök alkalmazására vonatkozó tizedik részének speciális szabályait, így a 617. §-t is alkalmazni kell. Mivel a Pp. 617. § úgy rendelkezik, hogy a törvényi, illetve a bíróság által napokban és munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele az a nap, amely során legalább négy órán át jogszabályban meghatározottak szerinti üzemzavar vagy üzemszünet állt fenn, a bíróságnak a mulasztás jogkövetkezményeinek alkalmazásához hivatalból vizsgálnia kell ennek a körülménynek a fennállását, hiszen a bíróság a határidő lejártát hivatalból állapítja meg. **Abban az esetben, ha a határidő lefolyása alatt az OBH rendszerében az elektronikus ügyintézési jogszabályokban meghatározott üzemzavar vagy üzemszünet áll fenn, az azzal érintett napok a Bszi. szerinti eljárásban számított határidőbe sem számítanak bele.**

II. 2. Az illeték megfizetésére vonatkozó szabályok a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésére tekintettel

Kiemelem, hogy az illeték megfizetésének rendszere a jogegységi panasz eljárásban nem a Bszi. vagy a Pp. szabályain alapul, hanem az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) és az annak felhatalmazása alapján kiadott végrehajtási rendeletek szabályai szerint. Mivel az indítványozó is kifejezetten az elektronikus kapcsolattartás esetére a Pp. 614. § (1) bekezdésében meghatározott, az illeték megfizetésének elmulasztásához kapcsolódó jogkövetkezmények alkalmazása alól mentesítő speciális szabály figyelmen kívül hagyásában jelöli meg a Kúria végzésében megjelenő alapjogsértést eredményező jogszabálysértést, a továbbiakban e jogszabályhely alkalmazhatóságára térek ki.

Az Itv. 38. § (1) bekezdése alapján a bírósági eljárás illetékét az eljárást kezdeményező fél az eljárás megindításakor köteles megfizetni, kivéve, ha az illeték megfizetéséről utólag kell határozni. Az utóbbi esetben az illetéket az viseli, akit a bíróság erre kötelez. *Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 38. § (1) bekezdésének és 39. § (1)-(3) bekezdéseinek az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény vonatkozásában való alkalmazásáról* szóló Kúria 1/2012. Közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozatában állást foglalt abban a kérdésben, hogy az Itv. 38. § (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából milyen magatartás minősül a bírósági eljárásban az eljárás megindításának. A jogegységi határozat 1. pontja szerint: „[a]z illetékekről szóló módosított 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 38. § (1) bekezdése szerint az eljárás

megindításának a keresetlevél, a nemperes eljárás iránti kérelem, a fellebbezés, a perújítási, a felülvizsgálati kérelem előterjesztése minősül. Az Itv. alkalmazásában a bírósági eljárás egyes szakaszai, az elsőfokú és a jogorvoslati eljárások egymástól elkülönülő, önálló illetékköteles eljárások”. Ebből következően **eltérő rendelkezés hiányában az illetéket az eljárás megindításával, vagyis a Bszi. szerinti jogegységi panasz eljárásban a panasz előterjesztésével egy időben kell megfizetni.**

Figyelembe kell venni azonban, hogy az elektronikus kapcsolattartás útján beadványt előterjesztő fél vagy jogi képviselő technikailag nem képes az elektronikus előterjesztéssel egy időben az illeték megfizetésére, illetve arra az Itv. alapján nem is kötelezett. Az Itv. 74. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárási illetéket – a technikai feltételek megléte esetén – elektronikus fizetési és elszámolási rendszeren keresztül vagy illetékbélyeggel az eljárást kezdeményező iraton kell megfizetni, kivéve, ha jogszabály más fizetési módot is megenged, vagy ha az illeték viseléséről a bíróság az eljárást befejező határozatában dönt. Az eljárási illetékek megfizetésének és a megfizetés ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet (a továbbiakban: R.) 6/A. § (3) bekezdése alapján a bírósági eljárásban elektronikus úton eljáró fél az illetéket az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszeren keresztül vagy az illetékes bíróság Kincstárnál vezetett illetékbevételei számlájára átutalással fizeti meg. Átutalás esetén a közleményrovatban fel kell tüntetni az eljáró bíróság jelzőszámát és az eljárási illetékfizetésre kötelezett fél nevét, a beadvány bírósági érkeztetési azonosító számát és – ha az ismert a – lajstromszámát. Átutalás esetén az illetéket annak a bíróságnak az illetékbevételei számlájára kell megfizetni, amely bíróság előtti eljárásban az illetékfizetési kötelezettség keletkezik.

A fentiekből következik, hogy **elektronikus eljárás esetén az illeték megfizetése a beadvány – jelen esetben a jogegységi panasz – előterjesztését követően a bírósági érkeztetési azonosító szám ismeretében és feltüntetésével szabályszerű a bíróság Kincstárnál vezetett illetékbevételei számlájára történő átutalással. Ebben az esetben tehát jogszabály az Itv. 38. § (1) bekezdésétől eltérően rendelkezik.** Az R. 6/A. § (8) bekezdése alapján az átutalással történő illetékfizetés tényét az eljáró bíróság, a bírósági eljárást megelőzően eljáró más szerv, hatóság és a jegyző a Kincstártól kapott illetékbevételei számlakivonat adatai alapján, a számlaforgalomba történő betekintéssel, az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszeren keresztül történő illetékfizetés tényét a 6/B. § szerint ellenőrzi. A bírósági eljárást megelőzően eljáró más szerv, hatóság, jegyző az iratok polgári perrendtartásról szóló törvényben foglalt szerinti felterjesztésével egyidejűleg az illeték megfizetésének tényét és a megfizetett illeték összegét vagy az illeték megfizetésének elmulasztását közli a bírósággal.

Az illeték megfizetésének bemutatott rendszerére tekintettel elektronikus kapcsolattartás esetén a kézbesítésre vonatkozó speciális szabályok között a Pp. 614. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a beadványt elektronikus úton nyújtják be, és az illetéket jogszabályban foglaltak szerint olyan módon kell megfizetni, amely alapján a bíróság az illeték megfizetéséről a keresetlevél benyújtásával egyidejűleg nem szerez tudomást, a 115. § (2) bekezdésében, a 176. § (1) bekezdés k) pontjában, valamint a 259. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alkalmazásának a beadvány érkeztetését követő három munkanapon belül helye nincs. **Tekintettel arra, hogy a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés a) és c) pontja a beadványok és a kézbesítés esetében is megfelelően alkalmazni rendeli a Pp. szabályait, ez pedig – a II. 1.**

pontban a határidőkkel kapcsolatban kifejtettek szerint – nem kizárólag az általános szabályok közt megjelenő, hanem **elektronikus kapcsolattartás esetén az arra kötelezett jogi képviselő által benyújtott jogegységi panasszal kapcsolatban a Pp. 614. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazására is kiterjed.** Ebben a tekintetben a megfelelő alkalmazás azt jelenti, hogy a Pp.-ben merev hivatkozásokkal megjelölt, az illetékfizetéssel kapcsolatos mulasztások esetére alkalmazandó visszautasítási okok helyett **a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja szerinti visszautasítás esetén kerül alkalmazásra a szabály, amely alapján három munkanapon belül a visszautasításra nincs lehetőség.**

II. 3. Az Ákr. alapelvi rendelkezéseinek értelmezése

A közigazgatási hatósági eljárás alapelveivel kapcsolatosan álláspontom az alábbiak szerint foglalható össze.

Az alapelvekre általánosságban jellemző, hogy az egyes jogszabályokban az absztrakció magasabb fokán állnak. Az alapelvek olyan általános tételek, iránymutatások, amelyek kiindulópontul szolgálnak a jogi érvelés és döntéshozatal számára olyan esetekben, amikor a konkrét jogi szabályozás hiányzik, hézagos vagy éppen többértelmű.

A közigazgatási eljárás alapelvei olyan alapvető alkotmányos jogokra utalnak, amelyek védelme – az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az állam elsőrendű kötelezettsége.

Az Ákr. kodifikációjakor felvállalt cél volt egy olyan alapelvi katalógus kidolgozása, amely egyértelműen mutatja azok Alaptörvényből eredő jellegét. Így megjelenik benne a törvényesség elve és annak összetevőjeként a jóhiszeműség elve, a tisztességes közigazgatáshoz való jog és annak egyes elemei (így például a pártatlan eljáráshoz való jog, illetve a tájékoztatási kötelezettség), a hatékonyság elve és a jogorvoslathoz való jog.

Az Ákr. – a részletes eljárási szabályokat megelőzve – már az I. Fejezet 1. alcímében szerepelteti az egyes alapelveket, amelyek kijelölik a részletes eljárási szabályok tartalmi kereteit, és egyben megszabják azok alkalmazási korlátait.

Amint azt az Ákr. 1. §-a rögzíti, a közigazgatási hatósági eljárásokban – az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkével összhangban – az eljárás minden résztvevője a rá irányadó szabályoknak megfelelően és az Ákr. I. Fejezetében meghatározott alapelvek és alapvető szabályok érvényre juttatásával jár el. E rendelkezés tartalma – az Alaptörvény szabályainak bevonásán túl – annak explicit rögzítése, hogy az alapelvek kikényszeríthető jogi normák.

Az Ákr. 1. §-a értelmében az alapelvek valamennyi hatósági eljárásban irányadóak, illetve az alapelvek normatív tartalmából fakad, hogy azoknak az eljárás minden szakaszában – alapeljárás, jogorvoslat és végrehajtás – érvényre kell jutniuk, azaz a jogalkalmazás során azokat figyelembe kell venni, azokra hivatkozni lehet, valamint a döntések során azokat alkalmazni kell. Az alapelvek az egyedi eljárási szabályok alkalmazása során egyfajta zsinórmértéket jelentenek, ugyanakkor normatív rendelkezésként közvetlenül végrehajthatóak.

Továbbá az Ákr. 1. §-ában foglaltakból az is következik, hogy az alapelvek nemcsak a hatóság (ideértve a szakhatóságot, a másodfokú hatóságot és a felügyeleti szervet is) és az ügyfél magatartását kell, hogy áthassák, hanem mindenkiét, aki bármilyen minőségben az eljárásban

szereppel bír. Példának okáért az alapelvek ugyanúgy kötelező érvényűek az ügyész, a hatósági tanú, vagy a szakértő vonatkozásában is.

A IV/2037/2021. sz. indítványban az alapelvek közül a jóhiszeműség elvére történő hivatkozás szerepel. Az Ákr. 6. § (3) bekezdése értelmében az ügyfél, illetve az eljárás egyéb résztvevőjének a jóhiszeműségét vélelmezni kell, amely vélelem megdönthető. A rosszhiszeműséget pedig a hatóságnak kell teljeskörűen bizonyítania.

Az alapelvek – így a jóhiszeműség alapelve is – olyan feltétlenül érvényesítendő normatív keretet alkotnak, amely az eljárási cselekményekre vonatkozó, minden egyes szabállyal együttesen alkalmazandó. Megsértésük pedig – az Ákr. más rendelkezéseihez hasonlóan – következménnyel kell, hogy járjon. Ennek megfelelően az alapelvek megsértése önmagában is kihat a hatóság döntésének törvényességére, és jogorvoslati kezdeményezés alapjául szolgálhat, továbbá amennyiben nincs más jogszabályi rendelkezés, akkor az alapelvek alapján is lehet döntést hozni.

Természetesen, ha az adott kérdésre speciális szabályok vonatkoznak, akkor azok nem hagyhatóak figyelmen kívül és nem lehet a jogvitát csupán alapelvi rendelkezések alapján eldönteni, azonban a speciális szabályok ekkor is az alapelvi rendelkezések – így például az Ákr. 6. §-ában foglalt, a jóhiszeműség elvének – tükrében értelmezendők.

III. Összegzés

A fentiekben kifejtettek alapján megállapítható, hogy amennyiben az elektronikus ügyintézés során az OBH rendszerében üzemzavar, illetve üzemszünet áll fenn, az azzal érintett napok a jogegységi panasz eljárásban a peres felet terhelő határidőkbe sem számítanak bele. A Bszi. a beadványok és a kézbesítés esetében is megfelelően alkalmazni rendeli a Pp. szabályait, azonban kiemelő, hogy az elektronikus kapcsolattartás esetén a határidő számításnál nemcsak a Pp. általános rendelkezéseit, hanem a speciális szabályát is figyelembe kell venni. Az Ákr. alapelvi rendelkezéseinek karakterét illetően elmondható, hogy az alapelvek önállóan is felhívhatóak, de az egyes rendelkezések értelmezésében is normatív szabályként funkcionálnak.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2022. február „21.”

Tisztelettel:

